

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady „Skuteczniejszy i bardziej demokratyczny proces podejmowania decyzji w dziedzinie polityki UE w zakresie energii i klimatu”

(COM(2019) 177 final)

(2020/C 14/15)

Sprawozdawczyni: **Baiba MILTOVIČA**

Współsprawozdawca: **Dumitru FORNEA**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 3.6.2019
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.9.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	26.9.2019
Sesja plenarna nr	546
Wynik głosowania (za / przeciw / wstrzymało się)	136/39/11

1. **Wnioski i zalecenia**

1.1. *Wnioski*

1.1.1. Komunikat jest uzupełnieniem czwartego sprawozdania w sprawie stanu unii energetycznej. Poświęcony jest ramom legislacyjnym na rzecz bardziej demokratycznego procesu podejmowania decyzji w dziedzinie polityki UE w zakresie energii i klimatu, a także proponuje się w nim przejście od jednomyślności do głosowania większością kwalifikowaną w sprawach podatkowych związanych z energią (z towarzyszącą zwykłą procedurą ustawodawczą).

1.1.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję wykorzystania klauzul pomostowych w celu wprowadzenia głosowania większością kwalifikowaną w Radzie i systemu współdecyzji z Parlamentem Europejskim. W tej nowej konfiguracji EKES mógłby odgrywać ważną rolę przy wspieraniu rozmów trójstronnych i powinien być zaangażowany.

EKES popiera komunikat i uważa, że efektywne zarządzanie strategią klimatyczną i energetyczną oraz zapewnianie większej spójności przepisów UE dotyczących opodatkowania energii powinno uwzględniać obawy europejskich przedsiębiorstw, pracowników i innych zainteresowanych stron, w tym konsumentów. Zaangażowanie i udział społeczeństwa obywatelskiego, poparcie ze strony państw członkowskich oraz zgoda i zaangażowanie partnerów społecznych mają duże znaczenie dla powodzenia tego procesu.

1.1.3. EKES apeluje do UE, by w razie stosowania instrumentu głosowania większością kwalifikowaną podtrzymała swoje zobowiązanie do przestrzegania zasady pomocniczości, a w wypadku dziedzin, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, koncentrowała się na tych obszarach, w których wspólne cele nie mogą zostać skuteczniej osiągnięte na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym.

1.1.4. EKES zdaje sobie sprawę z potencjalnie kontrowersyjnego charakteru niektórych rozważanych rodzajów opodatkowania energii. W związku z tym zdecydowanie zaleca, aby Komisja wyjaśniła, że w tym wypadku zastosowanie ma podobne podejście do tego, które przedstawiono w komunikacie COM(2019) 8 „W kierunku skuteczniejszego i bardziej demokratycznego procesu podejmowania decyzji w dziedzinie polityki podatkowej UE” i zgodnie z którym w pierwszej kolejności należy określić najmniej kontrowersyjne obszary opodatkowania.

1.1.5. EKES ubolewa, że w komunikacie COM(2019) 177 nie odniesiono się szerzej do potencjalnych rodzajów konkretnych decyzji podatkowych, które można by omówić w ramach głosowania większością kwalifikowaną, i wzywa Komisję do skorygowania tego braku.

1.1.6. Potrzebne jest zatem podejście delikatne, uwzględniające specyfikę lokalną, oraz działania zapewniające sprawiedliwą transformację, aby pracownicy, konsumenci i społeczności nie pozostały w tyle. Gdyby taka sytuacja zaistniała, to może się okazać, że nowe środki w zakresie opodatkowania energii wymagać będą finansowania wyrównawczego ze strony UE, by zrekompensować powstałe szkody społeczne i gospodarcze.

1.2. Zalecenia

1.2.1. Komunikat dotyczący spraw podatkowych związanych z energią powinien:

- podlegać wnikliwej analizie pod kątem celów, podstawy i struktury opodatkowania energii oraz gruntownej ocenie skutków społecznych i gospodarczych w odniesieniu do określonych w nim konsekwencji,
- zostać uwzględniony w szerszym i jasnym planie działania idącym w parze z rozwojem sytuacji w innych obszarach unii energetycznej obejmujących ukierunkowane, spójne środki, w tym zachęty i rekompensaty, w celu wsparcia przejścia na bardziej zrównoważoną produkcję i strategię w dziedzinie energii.

1.2.2. Posiadane przez Komisję uprawnienia umożliwiają jej podjęcie działania przed zwróceniem się do państw członkowskich o rzeczenie się suwerenności (na podstawie szczegółowych lub ogólnych klauzul pomostowych), w szczególności:

- opracowania bardziej szczegółowych/konkretnych? instrumentów na mocy art. 194 ust. 1 TFUE w celu zwiększenia zdolności transgranicznych połączeń wzajemnych w UE, co jest dla Unii „sprawą priorytetową”,
- przebudowy obecnego mechanizmu zachęt na rzecz zwiększania zdolności w zakresie produkcji / połączeń wzajemnych; zachęcania do podtrzymywania „różnic krajowych” i wykorzystywania ich zamiast ulegania wynikającym z nich ograniczeniom; skuteczniejsze zakorzenienie unii energetycznej w bazie przemysłowej UE; wzmocnienia wykorzystania swobodnego przepływu i pomocy państwa,
- zwiększenia przejrzystości krajowego opodatkowania energii i zneutralizowania skutków krajowych decyzji podejmowanych na mocy art. 194 ust. 2 TFUE, mogących wpływać na ogólne interesy Unii, z jednoczesnym uwzględnieniem faktu, że interwencja publiczna może mieć również pozytywne skutki,
- przebudowy rynków energii w sposób umożliwiający lepsze radzenie sobie z problemami gospodarczymi, społecznymi i w zakresie handlu międzynarodowego, wobec których w związku z transformacją stoją konsumenci, pracownicy i przedsiębiorstwa; współpraca z państwami trzecimi musi odbywać się w oparciu o jednolitą politykę w zakresie handlu energią, aby chronić państwa członkowskie przed zaburzeniami równowagi na rynku gospodarczym oraz aby zapobiegać zwiększeniu zależności energetycznej UE od państw trzecich.

1.2.3. Należy nadać nowy rozmach unijnej polityce przemysłowej, wykorzystując inwestycje w czystą energię poczynione w ciągu ostatnich kilku lat. Wspieranie w tym względzie przedsiębiorstw unijnych pomogłoby zwiększyć jeszcze bardziej przychód krajowy brutto, tworzyć miejsca pracy i dochody i przez to skuteczniej radzić sobie z oczekiwanymi wzrostami kosztów energii.

1.2.4. Komisja powinna dopracować środki w zakresie struktury rynku, np. poprzez zwiększenie wsparcia po stronie popytu na rzecz spółdzielni energetycznych czy ewentualne ponowne przeniesienie na poziom gminy zarządzania lokalnymi sieciami dystrybucyjnymi oraz przegląd organizacji swojej pracy, np. ponowne rozważenie struktury i liczby agencji UE zaangażowanych w tworzenie polityki energetycznej.

W związku z tym EKES mógłby dostarczyć więcej informacji na potrzeby określenia, czy europejscy konsumenci i społeczności, przedsiębiorstwa i pracownicy dysponują już narzędziami umożliwiającymi wzięcie odpowiedzialności za transformację energetyczną, aby wzmocnić cele Unii Europejskiej. W tym kontekście Komitet mógłby sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie nowej struktury rynku energii.

1.2.5. Koszt energii ma bezpośredni i natychmiastowy wpływ na wszystkie przedsiębiorstwa, pracowników, konsumentów i życie ludzi, a zatem należy starannie rozważyć konsekwencje odznaczającej się brakiem równowagi inicjatywy w zakresie opodatkowania energii. W tym kontekście EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedziany przez nową przewodniczącą Komisji transgraniczny podatek od emisji dwutlenku węgla, wprowadzony z myślą o zapewnieniu konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich i zapobieżeniu ucieczce emisji. Potrzebne są działania wspierające przejście na bardziej zrównoważoną produkcję energii i oferujące pomoc wielu grupom społecznym w poradzeniu sobie z transformacją energetyczną. W wypadku utraty miejsc pracy należy zaoferować nowe możliwości oraz przekwalifikowanie lub inne wynegocjowane rozwiązania dla dotkniętych tą sytuacją pracowników.

2. Wprowadzenie

2.1. Komunikat dotyczy reformy opodatkowania energii i Traktatu Euratom, a obie te kwestie mają ścisły związek z suwerennością. Jest to sprawa kontrowersyjna, a wnioski o przekazanie suwerenności w dziedzinie tak wrażliwej jak opodatkowanie w tym konkretnym czasie wymagają mądrego podejścia. Jak podkreśla Komisja w swoim dokumencie w części zatytułowanej „Reforma opodatkowania energii powinna odzwierciedlać względy sprawiedliwości społecznej” (punkt 2.3), ewentualne opodatkowanie bardziej „zanieczyszczające” energii może bezpośrednio zaszkodzić uboższym segmentom społeczeństwa. Wielu obywateli europejskich może zatem odczuć ten środek jako dodatkowe obciążenie, dlatego też EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja uznaje delikatny charakter tej kwestii. EKES wskazuje na swoje liczne opinie, w których przedstawił Komisji propozycje dotyczące sposobu rozwiązania tego problemu.

Potrzeba bardziej efektywnego zarządzania strategią klimatyczną i energetyczną oraz większej spójności w przepisach UE wiąże się w konsekwencji z potrzebą znacznie intensywniejszej niż dotychczas debaty – na wszystkich poziomach społeczeństwa – na temat sposobu podejmowania decyzji dotyczących opodatkowania energii, z uwzględnieniem obaw przedsiębiorców i pracowników w państwach UE oraz innych zainteresowanych stron, w tym konsumentów. Właściwym narzędziem do tego celu jest skuteczny dialog energetyczny ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

2.2. Na koniec należy pamiętać, że podczas gdy w ciągu ostatnich 20 lat unijna polityka energetyczna była ściśle i niemal wyłącznie powiązana z polityką środowiskową, do 2020 r. będzie ona wchodzić w nowy etap obejmujący szersze cele, co należy rozważyć z punktu widzenia celów zrównoważonego rozwoju. Energia to także kluczowy element polityki przemysłowej, a poczynione przez UE w ostatnich latach inwestycje w gospodarkę opartą na czystej energii mogą teraz zaowocować, pomagając przedsiębiorstwom unijnym w szeregu innowacyjnych sektorów na całym świecie.

3. Komunikat Komisji

3.1. Komisja sporządziła omawiany komunikat, aby zaapelować o przejście w sprawach opodatkowania związanego z energią od jednomyślności do głosowania większością kwalifikowaną (z towarzyszącą zwykłą procedurą ustawodawczą).

3.2. Komunikat ma również na celu zwiększenie demokratycznej rozliczalności na podstawie Traktatu Euratom, który nie zapewnia Parlamentowi Europejskiemu tej samej rangi, co Traktat z Lizbony.

3.3. W komunikacie przedstawiono obecne właściwe ramy: oprócz zwykłego głosowania większością kwalifikowaną (art. 194 ust. 1 i 2 akapit pierwszy TFUE) oraz wyraźnie przyznanego państwom członkowskim prawa do określania niektórych polityk energetycznych (art. 194 ust. 2 akapit drugi TFUE), w dziedzinie energii wymagane jest, aby Rada stanowiła jednomyślnie przy przyjmowaniu przepisów, które mają głównie charakter fiskalny (art. 194 ust. 3 TFUE), podobnie jak w przypadku związanych z opodatkowaniem środków w zakresie środowiska (art. 192 ust. 2 TFUE).

3.4. Komisja uważa, że przejście do podejmowania decyzji większością kwalifikowaną ma kluczowe znaczenie dla sfinalizowania przejścia na czystą energię i osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu na 2030 r., także ze względu na istotny i rosnący wpływ, jaki podatki i opłaty mają na ceny energii. W tym względzie Komisja stwierdza, że wymóg jednomyślności uniemożliwił dotychczas dokonanie przeglądu dyrektywy w sprawie ram opodatkowania energii z 2003 r. ⁽¹⁾, która w znacznej mierze opiera się na nieaktualnych założeniach i której nie przyświecają cele w zakresie czystej energii:

— podatki, których podstawą jest objętość/masa zużytych produktów energetycznych, nie zaś ich wartość opałowa,

— niezmienione stawki minimalne, które wysyłają niewydajne sygnały i tworzą nieuczciwą konkurencję.

Ponadto Komisja uważa, że zwolnienia i ulgi podatkowe w poszczególnych sektorach (w transporcie lotniczym, morskim i drogowym towarów, w sektorach rolnictwa i rybołówstwa oraz w sektorach energochłonnych) osłabiają zachęty do większej efektywności energetycznej.

3.5. Zdaniem Komisji komunikat ma utorować drogę przeglądowi dyrektywy z 2003 r., który ma na celu:

— *zapewnienie silniejszego wsparcia na rzecz przejścia na czystą energię*, w postaci spójnych pod względem środowiskowym stawek podatkowych i zastąpienia subsydiowania paliw kopalnych podatkiem od emisji dwutlenku węgla,

— *zagwarantowanie zrównoważonego i sprawiedliwego społecznie wzrostu gospodarczego* za pomocą przejścia na podatki konsumpcyjne i ekologiczne, które bardziej sprzyjają wzrostowi, a także harmonizacji poziomów opodatkowania między państwami członkowskimi, która wywrze pozytywny wpływ na ceny detaliczne, oraz

(¹) Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51.

— *dopilnowanie uwzględniania aspektów sprawiedliwości społecznej przez opracowanie odpowiednich środków wspomagających w ramach polityki społecznej i systemów opieki społecznej, które łagodzą wpływ zmian podatkowych zmierzających do zapewnienia czystej energii i sprawiają, że są one społecznie akceptowalne (wsparcie na rzecz konsumentów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, wspomaganie transformacji sektorów gospodarki lub regionów, obniżanie opodatkowania pracy).*

3.6. Z myślą o osiągnięciu celu głosowania większością kwalifikowaną przedstawiono w komunikacie dwa warianty, oba pozwalające uniknąć konieczności wprowadzania zmian w TFUE i niemające wpływu na obecny podział kompetencji między Unię a państwa członkowskie: w szczególności zastosowanie albo **szczegółowej klauzuli pomostowej**, określonej w tytule dotyczącym środowiska (art. 192 ust. 2 TFUE), co umożliwiłoby osiągnięcie celu proceduralnego w odniesieniu do środków w zakresie opodatkowania energii mających przede wszystkim charakter środowiskowy, albo **ogólnej klauzuli pomostowej** na mocy art. 48 ust. 7 TUE w odniesieniu do środków podatkowych opracowanych z myślą o celach związanych z energetyką. W obu przypadkach to Rada decydowałaby o przejściu od jednomyślności do głosowania większością kwalifikowaną.

3.7. Na koniec, komunikat ma na celu pobudzanie rozwoju demokratycznej rozliczalności w ramach Traktatu Euratom, co obejmuje wrażliwe kwestie leżące w interesie ogólnym, zwłaszcza przez proponowane zaangażowanie zarówno Parlamentu Europejskiego (z którym prowadzi się obecnie jedynie konsultacje, aczkolwiek nie na temat zawierania traktatów międzynarodowych), jak i parlamentów narodowych.

3.8. Treść Traktatu Euratom nie została by zmodyfikowana, poza rozszerzeniem praw społeczeństwa obywatelskiego do informacji, zapewnieniem konsultacji transgranicznych między państwami członkowskimi w przypadkach gdy możliwe są skutki transgraniczne, zapewnieniem większego zaangażowania w takich przypadkach Europejskiej Grupy Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego (ENSREG) oraz wzmocnieniem zdolności do reagowania na wypadki jądrowe. W związku z tym niezbędny będzie jego przegląd z użyciem zwykłej procedury zmiany Traktatu na podstawie art. 48 TUE.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje przedmiotowy komunikat Komisji Europejskiej, w którym proponuje się wprowadzenie głosowania większością kwalifikowaną w dziedzinie opodatkowania energii, by stawić czoła wyzwaniom wynikającym ze zmiany klimatu. Opowiada się również za silniejszą rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych (obecnie nieuczestniczących) w procesie decyzyjnym w ramach Traktatu Euratom, a także aprobuje propozycję Komisji dotyczącą większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w kształtowanie polityki w zakresie energii jądrowej, chociaż w samym komunikacie z konieczności przyjmuje się długoterminowe podejście do tych zmian. EKES wzywa do ustanowienia ściślejszego powiązania między przyszłymi sprawozdaniami na temat stanu unii energetycznej ze strategiami zaproponowanymi w perspektywie średnio- (2030 r.) i długoterminowej (2050 r.).

4.2. EKES uznaje potrzebę podjęcia natychmiastowych działań (zważywszy, że ponad 80 % emisji CO₂ pochodzi z produkcji i wykorzystania energii), ale apeluje do UE, by przy stosowaniu głosowania większością kwalifikowaną podtrzymała swoje zobowiązanie do przestrzegania zasady pomocniczości i w przypadku dziedzin, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, koncentrowała się na tych obszarach, w których wspólne cele nie mogą zostać skutecznie osiągnięte na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. To samo dotyczy zasady proporcjonalności, według której przedmiot i forma środków UE nie mogą wykraczać poza cele Traktatów⁽²⁾.

4.3. EKES z zaniepokojeniem zauważa, że w komunikacie COM(2019) 177 nie ma mowy o stopniowanym podejściu wspomnianym w komunikacie COM(2019) 8 „W kierunku skuteczniejszego i bardziej demokratycznego procesu podejmowania decyzji w dziedzinie polityki podatkowej UE”, w którym przewiduje się stopniowe przejście (w czterech etapach) do głosowania większością kwalifikowaną w ramach zwykłej procedury ustawodawczej w niektórych obszarach wspólnej polityki podatkowej UE⁽³⁾. EKES zdaje sobie sprawę z potencjalnie kontrowersyjnego charakteru niektórych rozważanych rodzajów opodatkowania energii. Dlatego też zdecydowanie zaleca, by Komisja wyjaśniła, że i w tym wypadku zastosowanie ma podobne podejście, zgodnie z którym w pierwszej kolejności należy określić najmniej kontrowersyjne obszary opodatkowania.

4.4. EKES ubolewa, że w komunikacie COM(2019) 177 nie odniesiono się szerzej do potencjalnych rodzajów konkretnych decyzji podatkowych, które można by omówić w ramach głosowania większością kwalifikowaną, i wzywa Komisję do skorygowania tego braku. EKES byłby zaniepokojony, gdyby na szczeblu UE podejmowano decyzje w sprawie opodatkowania energii, które powodują niekorzystne skutki dystrybucyjne, takie jak zwiększenie ubóstwa energetycznego, np. poprzez zniesienie dopłat do rachunków za energię dla najuboższych konsumentów. Istnieją pewne wrażliwe kwestie, które w różny sposób wpływają na państwa członkowskie w zależności od tego, na ile polegają one na paliwach kopalnych, a także w zależności od dostępności źródeł alternatywnych. Potrzebne jest zatem podejście delikatne, uwzględniające specyfikę lokalną, oraz działania zapewniające sprawiedliwą transformację, aby pracownicy, konsumenci i społeczności nie pozostały w tyle. Gdyby taka sytuacja zaistniała, to może się okazać, że nowe środki w zakresie opodatkowania energii wymagać będą finansowania wyrównawczego ze strony UE, by zrekompensować powstałe szkody społeczne i gospodarcze.

⁽²⁾ SOC/626 „Klauzula pomostowa” (zob. s. 87 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 90.

4.5. Ceny energii rosnące szybciej niż budżety gospodarstw domowych, nierówności dochodowe w skali Europy oraz koszty ponoszone w związku z transformacją energetyczną (decentralizacja i cyfryzacja rynków energii elektrycznej i gazu) decydują o stopniu, w jakim w społeczeństwie obecne jest ubóstwo energetyczne⁽⁴⁾. Europejski indeks ubóstwa energetycznego (EEPI) ocenia wyniki państw członkowskich i ich miejsce w rankingu pod względem postępów w przeciwdziałaniu ubóstwu energetycznemu w gospodarstwach domowych i w transporcie⁽⁵⁾, a komunikat oparty na wnioskach Europejskiego Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego powinien być powiązany z europejskim planem działania na rzecz wyeliminowania ubóstwa energetycznego przez usunięcie jego podstawowych przyczyn⁽⁶⁾. Jak wspomniano w poprzednich opiniach EKES-u⁽⁷⁾, „efektywność energetyczna i niezużywanie energii nie stanowią źródła energii”, a zatem same w sobie nie mogą rozwiązać problemów związanych ze zmianą klimatu, bezpieczeństwem dostaw lub ubóstwem energetycznym.

4.6. Konsumenci nie uzyskują należnych im korzyści z wysiłków UE w dziedzinie energetyki z powodu oddzielenia rynku hurtowego od detalicznego⁽⁸⁾: ze względu na szereg czynników (takich jak późne oddzielenie dystrybucji, obciążenie subsydiami i wysoki odsetek niepowodzeń wśród nowych detalistów) historycznie malejące ceny na rynkach hurtowych po liberalizacji nie są przenoszone na rynki detaliczne.

Poziomy opłat ponoszonych przez użytkowników energii w UE są już bardzo wysokie⁽⁹⁾. Biorąc pod uwagę, że ok. 40 % ceny końcowej energii elektrycznej płaconej przez konsumentów europejskich to podatki i opłaty, obowiązkiem Komisji jest przeprowadzenie oceny spodziewanych skutków cen energii, w tym w odniesieniu do wpływu harmonizacji podatkowej na najuboższe gospodarstwa domowe.

4.7. Bez odrzucania powiązania z polityką środowiskową ściślejsza koordynacja z szerszą polityką przemysłową i wynikający z niej rozwój gospodarczy umożliwiłyby również:

— z jednej strony lepsze zarządzanie ewentualnymi napięciami społecznymi (wyższe dochody pracowników równoważące rosnące koszty energii)⁽¹⁰⁾, oraz

— z drugiej strony, lepsze zarządzanie obecną europejską różnorodnością energetyczną: poszczególne realizowane dotychczas krajowe polityki energetyczne mogą stać się atutem, jeśli będą dobrze zarządzane na szczeblu europejskim, z wykorzystaniem różnych i uzupełniających się alternatyw w ramach polityk unii energetycznej.

4.8. Zgodnie z art. 192 ust. 2 TFUE dotyczącym szczegółowej klauzuli pomostowej i/lub art. 48 ust. 7 TUE dotyczącym ogólnej klauzuli pomostowej, rozwój prawdziwej unii energetycznej musi iść w parze z przekazaniem suwerenności.

4.9. Mimo postępów poczynionych w ostatnich latach w dziedzinie energetyki, częściowo ze względu na polityki UE (takie jak zwiększenie zdolności odnawialnych źródeł energii), a częściowo ze względu na czynniki międzynarodowe (takie jak bardziej elastyczne warunki dostaw LNG, indeksacja węgla i niższe ceny), pewne problemy (w tym poważne problemy wyszczególnione poniżej w punkcie 4.11) nadal blokują dalszy rozwój prawdziwego jednolitego rynku energetycznego i uniemożliwiają konsumentom czerpanie należnych im korzyści.

4.10. Do poważnych przeszkód zalicza się ograniczony rozwój zdolności transgranicznych połączeń wzajemnych, zwłaszcza w sektorze energii elektrycznej, ze względu na decyzje krajowe i opóźnienia w działaniach Unii Europejskiej zmierzających do osiągnięcia w zakresie elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych docelowego poziomu 10 % do 2010 r. oraz 15 % do 2030 r. (poziomy te już i tak są bardzo ograniczone, niewystarczające i niewiążące)⁽¹¹⁾.

4.11. Jednym z głównych priorytetów powinien być konsensus społeczny, gdyż z najnowszych danych wynika, że w północnej/zachodniej części UE 4–8 % budżetów konsumpcyjnych gospodarstw domowych przeznaczanych jest na energię, podczas gdy w środkowej / wschodniej części UE wskaźnik ten wynosi 10–15 %⁽¹²⁾. Ze względu na wielką skalę problemu walkę z ubóstwem energetycznym uznano za nowy priorytet społeczny i ma być ona prowadzona na szczeblu krajowym i europejskim. Problem ten jednak nadal się utrzymuje.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 198 z 10.7.2013, s. 1.

⁽⁵⁾ Europejski indeks ubóstwa energetycznego (EEPI) https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/european_energy_poverty_index-eepi_en.pdf.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 21.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 120.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 383 z 17.11.2015, s. 84.

⁽⁹⁾ COM(2019) 1 final.

⁽¹⁰⁾ W swoich poprzednich rezolucjach Parlament Europejski ostrzegał, że strategia dekarbonizacyjna może również doprowadzić do „wielkiego wzrostu skali zjawiska ubóstwa energetycznego” (14 marca 2013 r., rezolucja w sprawie planu działania w zakresie energii do roku 2050) i w związku z tym wezwał Komisję „do stworzenia powiązań między polityką społeczną a polityką energetyczną” (14 kwietnia 2016 r., rezolucja w sprawie osiągnięcia celu przeciwdziałania ubóstwu w świetle rosnących kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe).

⁽¹¹⁾ Według grupy ekspertów Komisji poziom ten stopniowo obniża się i w 2020 r. niektóre państwa członkowskie nie osiągną docelowych 10 %, *Towards a sustainable and integrated Europe, Report of the Commission Expert Group on electricity interconnection target* [Ku zrównoważonej i zintegrowanej Europie, sprawozdanie grupy ekspertów Komisji ds. celów w zakresie elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych], listopad 2017 r., s. 25. Zob. również Dz.U. C 383 z 17.11.2015, s. 84.

⁽¹²⁾ COM(2019) 1 final.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. Energetyka jest sztywnym systemem, w którym pełne wdrożenie zmian infrastrukturalnych i regulacyjnych zajmuje dziesięć lat, podczas gdy konkurencja pozostaje ostra (co wyraźnie pokazują chińskie panele słoneczne i rozwój sektora pojazdów elektrycznych). Potrzebny jest zupełnie nowy, szerszy model polityki energetycznej, obejmujący np. zapewnienie przedsiębiorstwom unijnym wartości dodanej z badań naukowych prowadzonych w dziedzinie ciągłości dostaw energii w związku z odnawialnymi źródłami energii lub wspieranie ich w sektorach takich jak samochody elektryczne, wykorzystywane przez nie akumulatory najnowszej generacji lub turbiny wiatrowe w sytuacjach przewagi konkurencyjnej.

5.2. Komplementarne kształtowanie i wdrażanie przez Komisję polityki energetycznej w postaci planu działania jest niezbędne, gdyż polityka energetyczna to więcej niż podatki, a w każdym razie obejmuje podatki od działalności energetycznej, a także od produktów energetycznych. Z poprzednich doświadczeń w innych dziedzinach wynika, że przeniesienie suwerenności bez ustanowienia prawdziwej, kompletnej Unii może prowadzić do poważnych sporów (jak miało to miejsce w przypadku unii gospodarczej i walutowej).

5.3. Koszt energii ma bezpośredni i natychmiastowy wpływ na wszystkie przedsiębiorstwa i życie ludzi, a zatem należy starannie rozważyć konsekwencje odznaczającej się brakiem równowagi inicjatywy w zakresie opodatkowania energii. W tym kontekście i w oparciu o niezbędną ocenę skutków społecznych i gospodarczych EKES z zadowoleniem przyjmuje ogłoszenie przez nową przewodniczącą Komisji zamiaru wprowadzenia nowego transgranicznego podatku od emisji dwutlenku węgla w celu utrzymania konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich na świecie i zapobieżenia ucieczce emisji. W wypadku utraty miejsc pracy należy zaoferować nowe możliwości oraz przekwalifikowanie lub inne wynegocjowane rozwiązania dla dotkniętych tą sytuacją pracowników.

5.4. Przy rozpatrywaniu możliwych zakłóceń na rynku wewnętrznym spowodowanych różnymi poziomami opodatkowania energii produkowanej przy wykorzystaniu paliw kopalnych Komisja powinna wziąć pod uwagę, że umowy o wolnym handlu mogą mieć podobny wpływ ze względu na efekt dumpingu ze strony rozmaitych ram prawnych państw trzecich w dziedzinie energetyki i konkurencji. Dotknięte mogą zostać unijne branże takie jak transport powietrzny, wodny i drogowy, rolnictwo/rybołówstwo i sektory energochłonne, na które ukierunkowane są proponowane środki w zakresie opodatkowania. W związku z tym w ramach dwustronnych lub wielostronnych negocjacji handlowych UE powinna regularnie domagać się przepisów socjalnych i środowiskowych równoważnych jej własnym wymogom względem przywożonych produktów ⁽¹³⁾.

Bruksela, dnia 26 września 2019 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹³⁾ Dz.U. C 283 z 10.8.2018, s. 83.

ZAŁĄCZNIK

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

Punkt 4.5

Skreślić punkt:

~~Zgodnie z art. 192 ust. 2 TFUE dotyczącym szczegółowej klauzuli pomostowej i/lub art. 48 ust. 7 TUE dotyczącym ogólnej klauzuli pomostowej, rozwój prawdziwej unii energetycznej musi iść w parze z przekazaniem suwerenności.~~

Za: 73

Przeciw: 91

Wstrzymało się: 11

Punkt 1.1.2

Zmienić:

EKES z zadowoleniem przyjmuje ~~debate na temat propozycje~~ wykorzystania klauzul pomostowych w celu wprowadzenia głosowania większością kwalifikowaną w Radzie i systemu współdecyzji z Parlamentem Europejskim. W tej nowej konfiguracji EKES mógłby odgrywać ważną rolę przy wspieraniu rozmów trójstronnych i powinien być zaangażowany.

EKES popiera ~~wiele kwestii poruszonych w komunikacie~~ i uważa, że efektywne zarządzanie strategią klimatyczną i energetyczną oraz zapewnianie większej spójności przepisów UE dotyczących opodatkowania energii powinno uwzględniać obawy europejskich przedsiębiorstw, pracowników i innych zainteresowanych stron, w tym konsumentów. Zaangażowanie i udział społeczeństwa obywatelskiego, poparcie ze strony państw członkowskich oraz zgoda i zaangażowanie partnerów społecznych mają duże znaczenie dla powodzenia tego procesu.

Za: 65

Przeciw: 105

Wstrzymało się: 9
